דהא בלא התחילה להניק לאחר נ"ב אוסר כמבואר שם וזה הסברא המשובחת משום כאילו התחילה להניק לא כתב בהדיא רק בדרך כ"ש ע"ש. וגם הגאון מהר"ם פדווה בתשובתו סי' ל"ד שהביא בשם הגאון מהר' ר"ל אוסר שתתיר באלמנה אחת שמת בעלה והניחה מעוברת מחמת שלא התחילה להניק ומהר"ם פדווה אוסר שם אפילו בלא התחילה להניק ומביא שם בסוף התשובה דברי הריב"ש הנ"ל שאוסר נ"כ בלא התחילה להניק ולא הביא זו הסברא שחדש הריב"ש דמעוברת הוי כאילו התחילה להניק א"כ דמהר"ם פדווה אינו סובר כן וכן משמע מדבריו שהביא מהר"ם פדווה ז"ל ואולי יאמר מעלתך כו' אבל מה יאמר על תקנת מעוברת כו' עד והלא ודאי י"ח דלאו למניקה קיימי דלא תתחיל להניק כדי שתהא מותרת כו' ע"ש וזה ודאי ראי' ברורה אבל אם נאמר כסברת הריב"ש דמעוברת הוי כאילו התחילה להניק א"כ אדרבה בודאי הוצרכו חכמים בתקנתן דמעוברת הוי כאילו התחילה להניק אבל לעולם בלא התחילה להניק היינו כמו שמפרש הב"ש בס"ק ל"ז במשנה שלמה בנית מיתת בעלה ואין רוצה להניק כלל ע"ש ובהרב הב"ש ס"ק הנ"ל שכל לומר שאין זה בכלל מניקת חבירו ובאמת סובר המהר"ם פדווה שגם זה הוא בכלל מניקת חבירו וכמבואר שם בתוך תשובה סי' ל"ד הנ"ל אין דמהר"ם פדווה סובר דלא אמרינן דמעוברת הוי כאילו התחילה להניק ולכן מוכיח שפיר מתקנת הנ"ל במעוברת דגם בלא התחילה להניק הוא בכלל מניקת חבירו ע"ש וא"כ שכל לתרץ דעת הרמב"ם דסתם גבי מעוברת טעם התקנה ולא גרס בגמרא הגמ' אלא וכמ"ש לעיל בשם הב"ח משום דהרמב"ם סובר כדעת הגאון מו' ר"נ הנ"ל דבלא התחילה להניק אינה בכלל מניקת חבירו וכדי שלא תיקשי קושיית מהר"ם פדווה דלמה אסרו חז"ל מעוברת ודאי לא תתחיל להניק וגם לכך השמיט הרמב"ם תיבת אלא ואסר באמת במעוברת משום דחסה ובדעת הב"ח שהבאתי לעיל וא"כ מוכח מזה דהרמב"ם סובר כדעת הגאון מהר"נ הנ"ל דבלא התחילה להניק אינה בכלל מניקת חבירו וסבר [illegible] דהרמב"ם סובר נ"כ כדעת הר"ש הזקן דמתיר בגרושה וכנ"ל וא"כ כנ"ד שהיא גרושה וגם לא תתחיל להניק כלל נ"ב אני מסכים והולך שאחר הלידה לא תתחיל להניק כלל ואחר כלות נ"ז מהלידה תנשא לבעל באופן שהמניקה תשבע עד"ר שלא תחזור ובלא תנשא עד כלות כ"ד חדשים מלידת הולד ודברי המחבר לגבי ההוראה ולתורה הנ"ל מעיינים עמם להורות כהלכה והש"י יאיר עיניו בתורתו כנאם חיים כהן ראפאפורט חונה פ"ק אוסטראה יע"א:

סימן יא

עי"ד שבא לפני ה"ה הרב המאה"ג החסיד המפורסם הרב דק"ק ברעשני יצ"ו הודות בנו שגירש את אשתו הראשונה מחמת קטטות שהי' ביניהם והי' מופרש מאשתו הראשונה זמן ארוך וכעת אמן הש"י שדוך הגון לפני בנו בת טובים ונכבדים ונתקשר בשדוכין כנהוג · רק שעכשו ירא לו מחמת שהאשה השני' שנשתדך עמה היא גרושה מבעלה הראשון ויש לה ולד ממנו וכבר עברו י"ח חדשים מן הלידה ויש עוד ששה חדשים עד כלות כ"ד חדש מן חדש האיסור וקשה להמתין לו עוד ששה חדשים מחמת טעמים הנ"ל והגיד לפני הרב הנ"ל שבני רבנים מופלגי תור' ומפורסמים התירו לבנו שישא המשודכ' הנ"ל לאלתר וא"צ להמתין עד כלות כד"ח רק שביקש ממני לחוות דעי נ"כ בזה ואם הסכים להתיר נ"כ ישא תשובה בכתב דהיתרא ויען כי הרב הנ"ל הוא אדם גדול וגם כוונתו לש"ש שלא ישב בנו בלא אשה ואחרי שהי' מופרש מאשתו הראשונה נ"כ זמן ארוך וכנ"ל ע"כ אמרתי לפתוח שערי היתר בעזה"י:

גוף השאל' באשה שהוליד' ולד והניק' וולדה עם הא' מניקת אחרת בשותפו' שסברה האשה האחרת להניקו את הולד לערך ח' חדשים ואח"כ פסק' האם להניק וולדה כלל והניקה האשה האחרת את הולד לבדה לערך ו' שבועי' ואח"כ נתגרשה האשה ועד עתה שהוא כמו י"ח מלידת הולד הכל הניקה האשה האחרת בשכרה שפסקה לה ועי"ז בא לשאול אם מותרת האשה שנתגרש' להנשא כעת לאיש ולא תצטרך להמתין עד כלות כד"ח משום הלידה:

תשובה זה תלוי בשער טרי ונאלי הגה כבר ידוע מה שהפליגו חז"ל במניקת להחמיר והאסרו שלא לנהג כמ"ש בש' תפארת למשה ובק"ה של הפי' ירק כ"ז באלמנה מניקת המבואר בש"ס בשני מקומות ביבמות ובכתובות אבל בגרושה המבואר בשני מקומות הנ"ל בתוס' בשם ר"ש הזקן והביאו דבריו בהרא"ש ובמרדכי נ"כ דלא שייך בגרושה איסור מניקה ור"ת חולק ואוסר נ"כ בגרושה והרב בש"ע סי' י"ג סעיף י"א פסק כר"ת ובסי"ד כתב וז"ל וזה שאמרו בגרושה יש מי שאומר דווקא שהניקתו עד שגירשה וכו' ויש מי שאומר וכו' ע"ש ונראה בנ"ל שהש"ע פסק בגרושה שהניקתו עד שגירשה להחמיר ובלא הכירה תליא בפלוגתא והב"י כ' שראוי מודים להחמיר בלא הכיר ולא תיתה בידם וכאו"ת כביז ומדיוקם הרב הב"ח נספרו ובתשובתו מתיר בגרושה שאינה מכירה והיא אינה רוצה להניק הואיל דבריו בהרב הב"ש בס"ק ל"ח רק שהביא שם נ"כ שהרב הט"ז מתיר בכל ענין ע"ש וא"כ בנדונינו דידן שהאשה הניקה וולדה בשותפות עם מניקת אחרת לערך ח' חדשים ואח"כ פסק' האשה להניק לתולדה ולא הניקה אותו כלל רק המניקת האחרת הניקה את הולד לבדה כמה שבועות ואח"ז נתגרשה האשה ועד עתה הניקה המניקת האחרת הולד לבדה וא"כ י"ל לומר שהאשה הניקה הולד עד שגירשה דהא האשה לא הניק' רק עם מניק' האחרת וכמו שהולד מכיר אותו כן הכיר המניק' אחרת דבשלמא אם הי' אותו שעה הולד לאחר שפסקה להניק לאשה אחרת שלא הניקה מעיקרא את הולד שפיר היה שייך לומר שיש סכנה לולד שהכיר אמו ולא מניקה אחרת אבל כיון שאשה מינה הולד להמניקת שהניקה עמה מתחלת הלידה וא"כ הולד הכיר המניקת אחרת כמו אמו וא"כ תליא בזה הפלוגתא דסעיף י"ד בלא הכירה ולדעת הב"י והב"ח מותרת ליכנס כדעת י"א המתירין בלא הכירה להנשא רק הט"ז מחמיר והנה מצאתי רואים בגדולים אשר היו לפנינו הגאון בעל פ"צ בסי' י"ז מתיר בגרושה בלא הכירה ולא התחילה להניק ואיך שם שאר קולות אשר באלמנה בש"ע לא מהני כלל ע"ש וגם הגאון בעל מאיר נתיבים מתיר נ"כ בגרושה ולא התחילה להניק וכסכים שם דזהו הגאון מוה' ליפמן ע"ש וא"כ בנ"ד אף שהאשה הניקה הולד קודם הגרושין לערך שמונה חדשים מ"מ כיון מה שכתבתי לעיל שכיון שהאשה הלם אחר שפסקה להניק הולד למניקת שהניקה את הולד מקודם בשותפות עם האם והולד מכיר את המניקת אחרת כמו אמו הוי כלא הכירה דהא' בסי' הדישות בש"ע סי"ד ויש לנו לצרף נ"כ דעת הטור דמתיר אפי' באלמנה אם שכרה מניקת בחיי בעלה ופסקה להניק בחיי בעלה אף אם לא פסק אבל לפי גרסתו בהרא"ש את שכרו מניקת כמבואר בהרב ב"י ובהרב הב"ש ס"ק כ"ז ומסכים לזה הגירסא הרב הב"ח והפרישה והרב ב"ח מסכים לזה נ"כ כן שכתב עיין והבי' מהתוספתא ע"ש ואף דבאלמנה בודאי אין לנו להתיר בשכרה מניקת בחיי בעלה מחמת שהרב ב"י חולק על הטור והסכים עמו הרב רש"ל ומהר"ם פדווה כמבואר בהרב הב"ש ס"ק הנ"ל מ"מ בגרושה ובלא הכירה שפיר יש לסמוך על הטור והב"ח והפרישה בשכרה מניקת קודם הגט כמה שבועות ופסק' להניק את הולד ואינו מכירה כמו בנ"ד והא גם לא התחיל' להניק לא מהני גבי אלמנה כמ"ש הרמ"א בהגה סעיף כ"ב ומ"מ התירו הגאונים כ"ב מ"נ בגרושה ולא התחילה להניק א"כ גם אנחנו שכל לסמוך להתיר בגרושה ואינו מכירה ושכרה מניקת קודם הגט על דעת הטור והב"ח והפרישה וכנ"ל ובפרט מה שהאריך הרב הב"ש בס"ק הנ"ל כמהר"ם פדווה ורש"ל דלא מהני שכרה מניקת בחיי בעלה וכתב וז"ל וכן משמע דהא אם הוא ליתנק דדים אם פסק חלבה ע"כ הולד אצל מניקת א"כ אם שכרה מניקת לבד מותר למה לי' להכיר ליתנק דדים ודוחק לחלק בין שכרה מניקת למניקת בחנם עכ"ל הרב הב"ש ע"ש ואני תמה דלדבריו קשה אדרבה מאחר דשכרה מניקת לא מהני רק ליתנק דדים לבד מהני א"כ למה מכיר הרא"ש ושכרה לה מניקת כלל דהא עיקר ההיתר הוא רק ליתנק דדים דאינה בכלל מניקת חבירו כמבואר בהרב הב"ש שמנו בס"ק כ' ובתשובות הא"ז והגאון המאירי בעל ח"צ סי' ס"ד מ"ה ס"ו ע"ש ויותר אני תמה דהוי להרא"ש לומר כלשון הגמרא ונתנה הולד למניקת ולמה לי' להכיר לשון שכירות ושנוי מלשון הגמרא דהא להרב הב"ש דוחק לחלק בין שכרה מניקת למניקת בחנם לכך נראה לפענ"ד דהרא"ש בכוונה כתב אם שכרה לו מניקת בחיי בעלה דהא מבואר בהרא"ש דלא מהני מסרה הולד למניקת מטעם שמא תחזור המניקת וזה בחנם שייך בנתינה בחנם למניקת בחנם אבל אם שכרה מניקת בודאי ליכא למיחש שמא תחזור המניקת כיון דקבלה בשכרה ולמה תחזור דק מחלקין התוספות בר"פ הכותב גבי השוכר פועל שכר דחייב בדיני שמים בדיה אלא למבדי דווקא שכר אבל אחר פטור מדיני שמים דסבר שלא יפתנו לו ע"ש א"כ אף אנו נאמר דדעת הרא"ש לחלק בין נתנה למניקת אפי' בחיי הבעל דלא מהני משום שמא תחזור וא"כ אכתי שייך נמי איסור מניקת חבירו אבל אם שכרה לבולד מניקת בחיי בעלה דאלו הכא דשמא תחזור וכנ"ל א"כ מתילא הא מהלשה איסור מניקת חבירו ואין לחקות א"כ יהיה מהני נ"כ אם שכרה מניקת אפי' אחר מיתת בעלה כיון דהא הכא דשמא תחזור המניקת זה אינו דגזרו אחר מיתת בעלה שכרה מניקת אינו לא שכרה. ותמ"ש הרא"ש שם בפי' אע"פ דלא מהני אם שבועה המניקת דגזרו רבנן לא פלוגו בי"נ גזרו שכרה אטו מגה דחיישינן שמא תחזור וכ"ז אם שכרה מניקת אחר מיתת בעלה דאל עליה איסור מניקת חבירו קודם ששכרה אבל אם שכרה בחיי בעלה ולא חל עליה כלל איסור מניקת חבירו ולא שייך כלל למיגזר אטו לא שכרה מניקת וכמו דמהני נתקבלו בחיי בעלה ולא נגרע אטו נתקבלו אחר מיתת בעלה וכמבואר בהרא"ש שם והיינו נ"כ שלא שייך למיגזר כה אטו הא כיון דלא הוי חל עליה כלל